

Területi minőségi védjegyek – terjedőben

A magyar és a külföldi szakirodalom az utóbbi évtizedben különös figyelmet irányított a származásjelzések és eredetmegjelölések nemzeti, nemzetközi és uniós védelmére, annak lehetőségeire, amelyet első sorban az Európai Unió vidékfejlesztési és agrárpolitikája sarkallt, és amely különösen az agrártermékek és a turisztikai szolgáltatások területén bontakozott ki. Jelen tanulmány a földrajzi nevek védjegykénti oltalmazásához kapcsolódó kérdéseket járja körbe, különös figyelemmel az ún. Vidék Minősége (Rural Quality) együttes védjegyre, mint az egyes szerzők által második generációnak nevezett védjegyek egyik mintájára.

A földrajzi származás védelmére minden bizonnyal – mezőgazdasági termékek és élelmiszerek, továbbá szőlészeti és borászati termékek vonatkozásában – a földrajzi árujelzők¹ hivatottak. Az alábbiakban azt is megvizsgáljuk, hogy milyen körben és milyen feltételek mellett és mikor célszerű a földrajzi származást nem földrajzi árujelző, hanem védjegy keretében oltalom alá helyezni.

Helynevek, földrajzi nevek védjegykénti lajstromozása

A területi védjegyek közelebbi vizsgálatát megelőzően röviden ismertetni szükséges a helynévnek a védjegykénti vagy a védjegyként

---

* *Dr. Pusztahelyi Réka, egyetemi adjunktus, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Polgári Jogi Tanszék, Miskolc*

¹ Földrajzi árujelzőként oltalomban részesülhet a kereskedelmi forgalomban a termék földrajzi származásának feltüntetésére használt földrajzi jelzés és eredetmegjelölés. A földrajzi jelzés valamely táj, helység, kivételes esetben ország neve, amelyet az e helyről származó - a meghatározott földrajzi területen termelt, feldolgozott vagy előállított - olyan termék megjelölésére használnak, amelynek különleges minősége, hírneve vagy egyéb jellemzője lényegileg ennek a földrajzi származásnak tulajdonítható. Az eredetmegjelölés valamely táj, helység, kivételes esetben ország neve, amelyet az e helyről származó - a meghatározott földrajzi területen termelt, feldolgozott, illetve előállított - olyan termék megjelölésére használnak, amelynek különleges minősége, hírneve vagy egyéb jellemzője kizárólag vagy lényegében az adott földrajzi környezet, az arra jellemző természeti és emberi tényezők következménye. (vö. Védjegytv., a védjegyek és földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. tv. továbbiakban Vtv. 103.§)

lajstromozandó megjelölésnek egy elemekénti felhasználásának formáit és jogi szabályozási hátterét. A „helynév” lehet egy község, település, vagy akár egy nagyobb földrajzi egység, vagy földrajzi, politikai egységet nem alkotó nagyobb terület gyűjtőneve. Régóta felismert igazság, hogy a terület, a vidék neve az illető terület vállalatai számára a forgalomban is jó szolgálatot tehetnek², amennyiben az áru vagy a szolgáltatás származását illetően ruházzák fel megkülönböztető-képességgel a védjegyet.

Kérdés tehát, vajon a földrajzi származás feltüntetése mely esetekben, milyen feltételek mellett válhat olyan megjelöléssé, amely túlmutat a termék származásának pusztán tanúsításán, tehát nem pusztán leíró jellegű. Ha egy megjelölés ugyanis nem alkalmas megkülönböztetésre, és használat során sem tesz szert megkülönböztető képességre, abszolút lajstromozási akadályt jelent a Vtv. 2§ (2) bekezdése alapján.

Nemzetközi egyezmények által jelen elv áthatja a világ valamennyi védjegy-rendszerét. Így például a chilei Legfelsőbb Bíróság megváltoztatta a Fellebbviteli Bíróság döntését az ASIA MOTORTRADE ügyben, mivel véleménye szerint a földrajzi nevek önmagukban nem oltalmazhatók – függetlenül az áru- és szolgáltatásosztálytól –, még abban az esetben sem, ha a kérdéses földrajzi nevet magában foglaló megjelölés, mint egész bizonyos megkülönböztető képességgel rendelkezik is.³

Mivel egy helységnév vagy tágabb földrajzi név alapvetően a közönségben az áru származási helyére utal, ha e tekintetben megtévesztő, félrevezető, akkor ezért nem oltalmazható, mert az áru vagy szolgáltatás földrajzi származását illetően alkalmas a fogyasztók megtévesztésére.⁴ A fogyasztók megtévesztésére alkalmasságot illetően azonban alapvető kérdés, hogy milyen földrajzi környezet fogyasztói csoportjáról és az adott földrajzi névről milyen ismeretekkel rendelkező csoportról kell szólnunk. Így például a BALATON szeptet márkanév a termék földrajzi származását illetően semmiképp sem tekinthető megtévesztőnek. A csokiszeletre használt elnevezés egyértelműen fantázia-név, ahogyan például a Lenti községben gyártott tetőcserép esetében a HORTOBÁGY

---

² Beck Salamon: Magyar védjegyjog, a szerző saját kiadása, Budapest, 1934. 43. o.

³ „Supreme Court: mark consisting of geographical name and descriptive term is not registrable” In: World Trade Review Legal Updates the 21th July 2015. (2016. január 6.)

⁴ Vtv. 3.§ (1) bek. b) pont.

márkanév is. Ugyanúgy nem kelt félrevezető képzettársítást a Duna Tv védjegye sem. Bár itt is – hozzá kell fűznünk – a megjelölés karakteres eleme a hullám ábra és a kék szín.

Elgondolkodtató tehát, hogy egy adott megjelölés nemcsak közvetlenül, hanem közvetett módon, képzettársítás útján is sugallhatja az áru földrajzi származását. Külföldi példaként álljon itt a svájci Szövetségi Közigazgatási Bíróság döntése, amely megváltoztatta a Svájci Szellemi Tulajdon Szövetségi Intézetének azon döntését, hogy a német tulajdonos Strela védjegy bejegyzése iránti kérelmét el kell utasítani, mert a termék földrajzi származását illetően megtévesztő. Strela hegy Davos település mellett fekvő hegy, amely közkedvelt síparadicsom. Tehát a lajstromozást megtagadó hatóság döntését arra alapította, hogy a Strela kifejezés használata közvetetten utal a termék svájci származására, így megtévesztő. A szövetségi bíróság azonban *a származás közvetett jelzésére* vonatkozó gyakorlatát tovább pontosítva kifejtette, hogy egy jelzés közvetetten csak akkor sugalmazhat valamely földrajzi származást, ha az egy általánosan alkalmazott és jól ismert embléma, mint például a Szabadság-szobor (USA) vagy Tell Vilmos (Svájc). A Strela hegy pl. a Matterhornnal szemben nem eléggé ismert ahhoz, hogy e kritériumnak megfeleljen, tehát a Strela név nem kell az áru származását illetően félrevezető gondolattársítást.⁵

A földrajzi nevek lokális ismerete vált fontossá abban az ügyben is, amelyben hozott határozat szerint az 1975-ben bejelentett nemzetközi (lisszaboni) eredetmegjelölés (BUD⁶) a magyar hatóságok szerint Magyarországon nem lajstromozható. Egy város nevének első három betűje, mint rövidítés, nem alkalmas a város beazonosításra alkalmas megjelölésre, ezért nemzetközi eredetmegjelölésként oltalomban nem részesíthető a Kúria döntése alapján.⁷

---

⁵ Vö. <http://www.novagraaf.com/cn/news?newspath=/NewsItems/en/indirect-indications-of-origin-clarified-swiss-news> (2016. január 25.) szintén ismerteti: World Trademark Review, Legal Updates; the 30th April 2015. <http://www.worldtrademarkreview.com/daily/detail.aspx?g=27b23bef-9071-4f57-b729-a9d907d51304> (2016. január 6.)

⁶ Ceske Budejovice, Budweis, Budvar rövidített neve. EBH2007.1611.

⁷ Vö. Fővárosi Bíróság 1.Pk.25.513/2010/6. sz. határozatában utal erre az ítéletre. Vö. még: <http://www.wipo.int/cgi-lis/guest/ifetch5?ENG+LISBON+17-00+1-KEY+1+0+598+F-ENG+1+1+1+1+JAN-0/HITNUM,NO,APP-ENG+598> hivatkozási szám: L0000 598.

Hasonlóképpen a fogyasztók átlagos ismereteiből indult ki a bíróság akkor is, amikor a „M, Monte Carlo, (alatta kisméretű betűvel:) Budapest” szavakat tartalmazó védjegy lajstromozását elutasító határozat megváltoztatása iránti kérelmet elutasította. A Fővárosi Bíróság adott földrajzi név használatának azon szerepére is rámutatott, hogy adott a szerencsejáték területén jól csengő nevű város neve feltüntetésének egy magyarországi kaszinón az a célja, hogy a tájékozatlan fogyasztókban megalapozatlan pozitív előítéletet keltsen az ott nyújtott szolgáltatások vonatkozásában. Ezáltal a fenti megjelölés nemcsak, hogy alkalmas a fogyasztók megtévesztésére, de egyben a rosszhiszemű védjegybejelentésnek is minősül.⁸

Hasonlóképpen hangsúlyt helyez a szakirodalom is a fogyasztók földrajzi ismereteire is. Egyrészt hogyan különbözteti meg a fogyasztó a földrajzi elnevezést a nem földrajzitól. Másrészt a védjegy megkülönböztető-képessége függ attól is, hogy esetlegesen adott földrajzi elnevezés milyen további képzettársítást kelt a fogyasztóban.⁹ Itt kell hozzáfűznünk, hogy a lejjebb említésre kerülő másodlagos jelentéstartalom nagyban függ a fogyasztók földrajzi ismereteitől, a szubjektív, tanult vagy tapasztalt mentális térképétől.¹⁰

Előfordul azonban az is, hogy az adott földrajzi árujelzővel ellátott termék kizárólagos gyártója a földrajzi jelzés lajstromoztatása mellett a saját áruira nem pusztán a helységnevet, hanem a helységnévvel kombinált megjelölést védjegyként is lajstromoztatja. Így HOLLÓHÁZA jelenleg földrajzi árujelzőként (hollóházi porcelán) és védjegyként (kombinált megjelölésben) is oltalmazott.

Szintén a földrajzi név védjegykénti oltalmazásának speciális esetét képezi az, ha maga a helység, a város, a település (pontosabban annak önkormányzata mint jogi személy) elsősorban reklámozással, turisztikai tevékenységgel, programokkal összefüggésben használandó, a település nevét feltüntető védjegyet lajstromoztat. Pl. Miskolc vagy Pécs város.

---

⁸ Fővárosi Bíróság 3.Pk./2009/3.

⁹ *Robert Brauneis*: Geographic Trademarks and the Protection of Competitor Communication . The Trademark Reporter, July-August, 2006., 782.- 849. 815. o.

¹⁰ A mentális és kognitív térképek jelentőségére hívja fel a figyelmet *Uszakai Andrea*: Európai országek kutatások a mentális térképezés módszerével. In: Karlovitz János Tibor (szerk.). Fejlődő jogrendszer és gazdasági környezet a változó társadalomban. 95.-101. o. ISBN 978-80-89691-21-0

PÉCS
A KULTÚRA
VÁROSA

Ezzel összefüggésben a bírói gyakorlat a földrajzi névnek bárki általi használatát elismerte. Nem állapítható meg tehát az adott település mint jogi személy személyhez fűződő jogainak a sérelme, ha más a város nevét megjelölésként alkalmazza. „Nem tiltott a település névhasználata sem, hiszen a földrajzi jelzés származás-megjelölésként funkcionál, a földrajzi név valamely táj, helység neve lényegileg a földrajzi származást fejezi ki, azt bárki szabadon felhasználhatja eredet megjelölésként, így az nem sértheti a névviseléshez fűződő személyiségi jogot.”¹¹

Egy adott földrajzi elnevezés megtéveszthetővé válhat azáltal is, ha a védjegyet a jogosult másra átruházza, így a védjegy tényleges használata (azaz a megjelöléssel ellátott termék tényleges előállítás helye) tekintetében a földrajzi név már félrevezeti a fogyasztót a termék származását illetően. Döntő ebben az esetben annak vizsgálata, hogy a kedvező fogyasztói értékítélet valóban a feltüntetett földrajzi helyhez kapcsolódik-e, vagy attól függetlenül keletkezett. Továbbá lényeges körülmény, hogy az adott földrajzi név más elemekkel (ábra, szín, betű) kombináltan képezi-e a védjegyként lajstromozott megjelölést, mert azáltal egyértelműen alátámasztható, hogy „a védjegy oltalomképességét nem az árujegyzék termékei és szolgáltatásai, valamint a földrajzi hely szoros összefüggése, illetőleg azok földrajzi helyhez tapadó pozitív fogyasztói értékítélet határozza meg, hanem a védjegy valamennyi elemének vizuális összehatása.”¹²

Vannak olyan nemzeti jogrendszerek, így az Egyesült Államok is, amelyek védjegyoltalom formájában biztosítanak oltalmat a földrajzi származásjelzésnek. A földrajzi jelzések államokbeli oltalmára három

¹¹ Vö. Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.473/2008/3.

¹² Vö. Fővárosi Ítéltábla 8.Pkf.25.771/2006/5. sz. ítéletében ezen indokok alapján nem minősítette a svájci cégre átruházott, a Kecskeméti szót, K betűelemet és egy koronát tartalmazó színes ábrás védjegyet alkalmasnak a fogyasztók megtévesztésére, amely márkával ellátott bébiételeket a gyártó már nem Kecskeméten, hanem Hanságligeten állít elő.

formát különít el cikkében¹³ *Lynne Beresford*, a tanúsító védjegyet, az együttes védjegyet és az előbbi két csoportba nem tartozó (normál) védjegy kategóriáit. Véleményünkkel egyezően rámutat arra, hogy a földrajzi név egyszerű védjegykénti lajstromozása meglehetősen ritka, mert az ilyen megjelölés vagy leíró jellegű vagy megtévesztésre alkalmas. Azonban – hívja fel rá a figyelmet –, egy földrajzi név, még ha leíró jellegű is, idővel, nem pusztán a gyártás, az előállítás helyét fogja jelölni, hanem a fogyasztók számára már az áru vagy szolgáltatás származását is jelezni fogja, mert a fogyasztók meghatározott társaságot, gyártót vagy előállítók csoportját fogják a védjegyből felismerni, így a földrajzi név másodlagos jelentéssel telítődik, megkülönböztetőképeségre tesz szert.¹⁴

Komplikáltabbá válik azonban már nemzeti szinten is a földrajzi nevek védjegykénti lajstromozhatóságának vizsgálata, ha más árujelzők, így a szűkebb értelemben vett földrajzi árujelzők (földrajzi jelzés és eredetmegjelölés) sui generis oltalmi formákban nyernek védelmet. Szükségessé válik tehát annak vizsgálata, hogyan hat egymásra a védjegyoltalom és a földrajzi árujelzők oltalma.

Földrajzi árujelző és védjegyként lajstromozott földrajzi név ütközése

A megkülönböztetőképeség hiányán vagy a megtévesztő jellegen túlmenően a földrajzi név lajstromozási akadályát képezi az is, ha a megjelölés a védjegytv. a Lisszaboni Megállapodás vagy az Európai Unió jogszabályai alapján lajstromozott földrajzi árujelzőből (eredetmegjelölés vagy földrajzi jelzés) áll, vagy azt tartalmazza.¹⁵ A Kommentáriumhoz hozzáfűzi, hogy a védjegykénti lajstromozással szemben korábbi (vagy kivételesen későbbi) földrajzi jelzés akkor jelent kizáró

---

¹³ *Lynne Beresford*: Geographical Indications: The Current Landscape. Fordham Intellectual Property, Media and Entertainment Law Journal Vol 17. 2007. 979.-997. o. (letöltés: <http://heinonline.org> 2016. január 18.)

¹⁴ *Lynne Beresford*: Geographical Indications ... im. 984. o.

¹⁵ Vö. Védjegytv. 2.§ (3) bek. E rendelkezést azokra a megjelölésekre kell alkalmazni, a) amelyek az Európai Unió jogszabályai alapján nem lajstromozhatók védjegyként, vagy
b) amelyeket olyan árukkal kapcsolatban használnak,
ba) amelyek nem a földrajzi árujelzőnek megfelelő földrajzi területről származnak, vagy
bb) amelyekkel kapcsolatban a földrajzi árujelző e törvény vagy az Európai Unió jogszabályai alapján egyéb okból nem használható. [(4) bekezdés]

okot, ha az valóban sértené a földrajzi jelzés által biztosított kizárólagos használati jogot¹⁶ – tekintettel földrajzi árujelző oltalma tartalmára.

Egyébként a földrajzi név védjegykénti lajstromozása azonban alapvetően azzal a hátránnyal jár, hogy a *védjegyoltalom alapján a védjegyjogosult nem tilthat el mást attól*, hogy gazdasági tevékenysége körében - az üzleti tisztesség követelményeivel összhangban – használja az áru vagy a szolgáltatás földrajzi eredetére vonatkozó jelzést¹⁷, tehát vele szemben védjegybitorlásra nem hivatkozhat. Kérdés viszont, hogy e használat jelenthet-e védjegykénti használatot. Viszonylagos védjegykénti lajstromozási akadályt jelent a korábbi elsőbbségű védjegy az azzal azonos megjelölés előtt az azonos áruk és szolgáltatások esetében és nem lajstromozható az a megjelölés sem, amelyet a fogyasztók összetéveszthetnek a korábbi védjeggyel a megjelölés és a védjegy azonossága vagy hasonlósága, valamint az érintett áruk, illetve szolgáltatások azonossága vagy hasonlósága miatt.¹⁸ E két rendelkezés összevetése alapján a földrajzi eredet jelzésekénti használata nem ad lehetőséget az azonos vagy hasonló megjelölésnek is a védjegykénti lajstromozására, – még abban az esetben sem, ha jóhiszeműen került sor a védjegybejelentésre –, ha az a fogyasztók megtévesztésére alkalmas.

A földrajzi eredetre utaló jelzés nem védjegykénti használatával szembeni többletkövetelmény szintén az, hogy ne eredményezze a fogyasztók megtévesztését, – mutat rá Mark P. McKenna¹⁹ –, továbbá feltétel e megjelölésnek a jóhiszeműség és tisztesség elvének megfelelő, az üzleti tisztesség követelményeivel összhangban álló használata.

A jóhiszeműen bejelentett korábbi védjegyek viszont nem képeznek lajstromozási akadályt a földrajzi jelzés előtt. „A földrajzi árujelzők és a védjegyek konfliktusából – legalábbis a lajstromozás kérdésében – főszabály szerint az előbbieket kerülnek ki győztesen” – állapítja meg Jókúti András²⁰, – kivéve a Vtv. 106.§-a által teremtett kivételes esetet,

---

¹⁶ Vö. Gödölle István: Védjegyvtv. 3.§-ához fűzött magyarázata. In: Faludi Gábor – Lukács Péter (szerk.): A védjegy törvény magyarázata 2014. Hvg-Orac Budapest 103.o.

¹⁷ Védjegyvtv. 15.§ (1) bek. b) pontja

¹⁸ Vtv. 4. § (1) bek a) –b) pontjai

¹⁹ Mark P. McKenna: Trademark Use and the Problem Of Source . University of Illionis Law Review 2009 No. 3. (773.-828). 802.-804. pp. Letöltve 2016. január 18. HeinOnline (<http://heinonline.org>) hivatkozott jogszabály: U.S. Code (Code of Laws of the United States of America) Title 15, Chapter 22 (Trademarks) 1115.§ (b) (4) bek.

²⁰ Jókúti András: Bevezetés a földrajzi árujelzők oltalmához In: Faludi Gábor – Lukács Péter (szerk.): A védjegy törvény magyarázata 2014. Hvg-Orac Budapest 504. o.

miszerint ha a korábbi védjegy ismertségére, jó hírnevére vagy a piacon való jelenlétének tartósságára tekintettel a földrajzi jelzés használata az áru származása tekintetében a fogyasztók megtévesztését eredményezheti. Az áru származása itt elsősorban a gyártót, a vállalkozást jelenti, akihez a közönség a védjegy által az adott árut, szolgáltatást kapcsolja.

Burkhart Goebel és Manuela Groeschl tanulmányukban²¹ felteszik a kérdést: a védjegy és földrajzi származásjelzők ütközését a védjegyre megkonstruált alapvető elvek, úgymint prioritás, kizárólagosság és területi hatály, alkalmazásával fel lehet-e oldani, vagy önálló, sui generis szabályokra van szükség. Meglátásuk szerint a nemzeti és nemzetközi jog területén, különösen az utóbbi évtizedben kibontakozó gyakorlatban a földrajzi származásjelzők és a védjegyek ütközését feloldó elvek kristályosodtak ki. A védjeggyel szemben a földrajzi árujelzők területén észlelhető egy olyan felfogás, hogy ezek egy regionális vagy nemzeti kulturális örökségnek vagy a közjónak a kifejeződései és ezáltal a lajstromozott védjegybe foglalt önös magántulajdon felett állnak.²² A védjegy és földrajzi jelzés ütközésének feloldására többféle, történetileg is egymásra épülő megoldás létezett.²³

---

²¹ *Burkhart Goebel – Manuela Groeschl: The Long Road to Resolving Conflicts between Trademarks and Geographical Indications The Trademark Reporter 2014 July-August Vol 104. No. 4. 829.-866. o.*

²² *Burkhart Goebel – Manuela Groeschl: The Long Road to Resolving Conflicts im. 831. skk. o.*

²³ 1. Az eredetmegjelölések oltalmáról szóló Lisszaboni Egyezmény 6. cikk (5) bekezdése alapján ha valamelyik ország nemzetközi lajstromozás alapján olyan megjelölésre biztosít oltalmat, amelyet ebben az országban harmadik személy már az értesítést megelőző időpont óta használ, az ország illetékes hivatala e harmadik személy részére két évet meg nem haladó halasztást adhat a megjelölés használatának abbahagyására, feltéve, hogy erről a Nemzetközi Irodát a fenti (3) bekezdésben megszabott egyéves határidő elteltét követő három hónapon belül értesíti. 2. A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló 510/2006. EK Rendelet a korábbi elsőbbségű védjegy továbbhasználatára lehetőséget biztosított. 3. A 2008/95/EK irányelv a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről a földrajzi árujelző javára rögzíti rendelkezésként: a korábbi elsőbbségű védjegy abban az esetben használható tovább, ha a földrajzi jelzés bejegyzése iránti kérelem benyújtását megelőzően jóhiszeműen jegyeztették be. Továbbá, a korábbi védjegy csak kivételes esetben, ha már közismertté, jó hírűvé vált, akkor akadályozhatja meg a földrajzi jelzés bejegyzését. 4. Az Európai Közösség jogalkotási eszközei nemzetközi vitát gerjesztettek, és az USA, Ausztrália és az Európai Közösség közötti vitát a WTO által 2005-ben kibocsátott Panel Report kívánta elsimítani, amely leszögezte, hogy a korábbi védjegy és a későbbi földrajzi jelzés közötti vitát a védjegyjog kizárólagossági és prioritási elvei alapján kell megoldani. 5. Az 510/2006 EK rendeletet hatályon kívül he-

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2436 irányelve (2015. december 16.) a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről további korlátokat állít a földrajzi nevek *védjegykénti oltalmazhatósága illetve a már megszerzett oltalom fenntarthatósága* elé. A védjegy viszonylagos lajstromozási akadályát és törlési okát képezi, ha 1) az eredetmegjelölés vagy a földrajzi jelzés lajstromozására irányuló bejelentést az uniós jogszabályokkal vagy az érintett tagállam jogával összhangban a védjegy bejelentési napjánál, illetve a bejelentés igényelt elsőbbségi napjánál korábban tették meg, feltéve, hogy az eredetmegjelölést vagy a földrajzi jelzést utóbb lajstromozzák; 2) az adott eredetmegjelölésből vagy földrajzi jelzésből fakadó jogokat az alkalmazandó jog értelmében gyakorolni jogosult személyt az eredetmegjelölés vagy földrajzi jelzés feljogosítja a későbbi védjegy használatának megtiltására. Hozzáteve: amennyiben, és olyan mértékig, ahogyan az eredetmegjelölések és földrajzi jelzések oltalmát biztosító uniós jogszabályok, illetve az érintett tagállam ilyen oltalmat biztosító jogszabályai ezt előírják.²⁴

Goebel és Groeschl az alábbiakban foglalja össze a védjegyek és földrajzi jelzések ütközése esetén az alábbi elvek érvényesülnek:²⁵

1. A földrajzi származás vonatkozásában leíró jellegű vagy megtevesztő megjelölés védjegykénti oltalmazása kizárt. A védjegyjogban régtől fogva érvényesülő szabály meglátásuk szerint elsősorban annak elismerését jelenti, hogy szabadon kell tartani, azaz védjegyoltalommal nem sajáthatók ki bizonyos földrajzi elnevezések.

2. El kell utasítani a védjegybejelentést, ha az közösségi földrajzi jelzés oltalmába ütközik, csak kivételes jelleggel biztosítható a védjegy és a földrajzi jelzés együttes fennállása.

3. A nemzeti oltalom alatt álló földrajzi jelzés az oltalomból kizáró okot jelent a később bejelentett közösségi védjegyeknek.

4. A védjegyjogosult nem tilthat el senkit a származásra utaló adott földrajzi megnevezés tisztességes használatától.

---

lyezte az Európai Parlament és a Tanács 1151/2012/EU rendelete, amely továbbra is alkalmazza a védjegyjog kizárólagossági és prioritási elveit, azonban kölcsönösen, mind a védjegy, mind a földrajzi jelzés esetében.²³Ezen túlmenően a Rendelet a kérdéses védjegyeknek és földrajzi jelzéseknek a forgalomból való kivezetése érdekében vagy a termékleírásba foglalt követelményeknek megfelelés végett öt illetve tíz éves türelmi időt biztosít.

²⁴ 5. cikk (3) bekezdés c) pontja.

²⁵ *Burkhart Goebel – Manuela Groeschl: The Long Road to Resolving Conflicts* im. 851. skk.

Együttes és tanúsító védjegyek – a földrajzi jelzésekkel közös és azoktól eltérő sajátosságaik

A regionális védjegyek felé közelítve az alábbiakban vegyük nagytól alá az együttes (kollektív) védjegyek speciális vonásait. Az *együttes védjegy* olyan védjegy, amely valamely egyesület, köztestület vagy egyesülés (a továbbiakban együtt: egyesület) tagjainak áruit vagy szolgáltatásait különbözteti meg mások áruitól vagy szolgáltatásaitól, az együttes védjeggyel megjelölt áruk vagy szolgáltatások minősége, származása vagy egyéb tulajdonsága alapján.²⁶ „Kollektív alapú árujelzőként olyan információt közvetít a fogyasztók felé, ami alapján a termék és a csoportba tartozó valamely személy közötti kapcsolat azonosítható.”²⁷

Gonda Imre az együttes védjegyre vonatkozó nemzetközi szabályozási tendenciát érzékeltetve rámutat arra, hogy a 2008/95/EK irányelv is (amelynek átdolgozását sürgeti a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok további közelítéséről szóló, fent említett 2015/2436. sz. irányelv) már elismerte a földrajzi származásnak együttes vagy tanúsító védjegy formájában megvalósuló oltalmát. Továbbá kiemeli azt, hogy bizonyos jogrendszerek eleve a földrajzi árujelző oltalmát az együttes és a tanúsító védjegy alkalmazásával biztosítják, amely szabályozási megoldást alapvetően ellentétesnek lát az EU földrajzi árujelzők sui generis oltalmát biztosító jogforrások szemléletével.²⁸

Az együttes védjegy használatára való jogosultság rendszerint a védjegyjogosult egyesületben való tagsági jogviszonyon alapszik, de nem automatikusan jár együtt a használati jogosultság a tagsági viszonytal. Az együttes védjegy használatának feltételeit a jogosultnak szabályzatban kell rögzítenie. Az együttes védjegy használatára jogosultak csak a védjegyjogosult beleegyezésével léphetnek fel a bitorlóval szemben; a védjegyjogosult által indított perbe azonban beavatkozhatnak.²⁹

A *tanúsító védjegy* olyan védjegy, amely meghatározott minőségű vagy egyéb jellemzőjű árukat vagy szolgáltatásokat azzal különböztet meg más áruktól vagy szolgáltatásoktól, hogy e minőségüket vagy jel-

---

²⁶ Vtv. 96.§.

²⁷ Gonda Imre: Bevezetés – A különleges védjegyfajták In: Faludi Gábor – Lukács Péter (szerk.): A védjegy törvény magyarázata 2014. Hvg-Orac Budapest 493. o.

²⁸ Gonda Imre: XIII. Fejezet: Együttes védjegy In: Faludi Gábor – Lukács Péter (szerk.): A védjegy törvény magyarázata im. 491. o.

²⁹ Vtv. 100.§.

lemzőjüket tanúsítja.³⁰ Mivel a minőség vagy egyéb karakter tanúsítása nem lehet elfogult, ezért aki az árut előállítja, forgalmazza (vagy aki ettől a vállalkozástól nem független), nem jelenthet be tanúsító védjegyet. E védjegyfajta által biztosított versenyelőny valódi értékét az adja, hogy az individuális védjegy jogosultjától független személy tanúsítja a termék minőségét.³¹ A védjegy jogosultja a tanúsító védjegyet maga a tanúsítás céljára sem használhatja, engedélyezi azonban annak ilyen célú használatát az előírt minőségi követelményeknek vagy egyéb jellemzőknek megfelelő árukkal vagy szolgáltatásokkal kapcsolatban.

A tanúsító védjegy használatára alkalmazni kell a minőség vagy egyéb jellemzők tanúsításáról rendelkező külön jogszabályok előírásait is. A tanúsító védjegyek a fogyasztót az átlagnál magasabb szintű minőségről tájékoztatják. A tanúsító védjegyek jelenlegi labirintusában azonban a fogyasztót olyan információ-túlterhelés éri, amely e védjegyeket elcsépelte teszi vagy teheti.

A védjegy és a földrajzi árujelzők közös jellemvonásai abból fakadnak, hogy azonos funkciókat látnak el:

1. tájékoztatnak az áru szolgáltatás származását, forrását illetően (ebbe beleértve magát a gyártót illetve azt a személyt, aki a védjegy tulajdonosa, vagy a földrajzi eredetet).

2. az áru minőségéről közvetlenebb vagy közvetettebb módon, egyaránt tájékoztatnak (gyártó személyén keresztül, vagy szabályozott gyártási vagy termelési/termesztési eljárás folytán).

³⁰ Vtv. 101.§ (1) bek.

³¹ Gonda im. 497. o.

3. egyaránt gazdasági-kereskedelmi értékkel bírnak.³²

Jelentősebb azonban az eltérő sajátosságok száma:

1. A védjegy individuális jogosultság, azaz kizárólag a védjegy-jogosult személyéhez kötődik. Ezzel szemben a földrajzi árujelzők kollektív jogosultságok, mert az adott szűkebb vagy tágabb földrajzi területen árut előállító vagy szolgáltatást nyújtó valamennyi vállalkozást megilleti a használatuk.³³

2. Amíg a védjegy átruházható, a használata másnak átengedhető, a gyártás, előállítás helye megváltoztatható, addig a földrajzi árujelzések esetében egyik sem lehetséges.

3. Amíg általában a védjegyoltalom nem zárja ki a fordítással vagy módosítással nyert megjelölések más általi használatát, addig a földrajzi árujelzők esetében az oltalom ezen esetekre is kiterjed.

4. Amíg a védjegyoltalom fennállása a védjegyhasználatától függ, addig a földrajzi árujelző megszűnése törléssel, vagy a termékleírásban foglaltak megsértésével valósulhat meg.³⁴

5. Amíg a védjegyként lajstromozott megjelölés használat folytán a nyelvben generikussá, fajtanévvé válhat, addig a földrajzi árujelző esetében ez kizárt. Nem válhat a terméknek a kereskedelmi forgalomban szokásos elnevezésévé, nem köznevesülhet.³⁵

Érdekes megfigyelni, hogy funkcióik és tulajdonságaik alapján az együttes védjegy és a tanúsító védjegy közelebb áll a földrajzi jelzésekhez, mint a védjegy klasszikus formájához. Így a védjegynek a kereskedelmi eredetjelző funkciója, továbbá az árukat és szolgáltatásokat meg-

---

³² A gazdasági-kereskedelmi értékből, érdekből indul ki az amerikai szabályozás, amely mint fentebb említésre került, a földrajzi jelzéseket (együttes vagy tanúsító) védjegyként veszi oltalomba. A védjegyek, árujelzők oltalmának eltérő európai (uniós) és amerikai megközelítéséről ír *Michelle Agdomar: Removing the Greek from Feta and Adding Korbel to Champagne: The Paradox of Geographical Indications in International Law* c. cikkében. *Fordham Intellectual Property, Media and Entertainment Law Journal* Vol. XVIII. Issue 2. 2007. 541.-608. Vö. §U.S. Code 1054. Collective marks and certification marks registrable

³³ A földrajzi árujelzőre oltalmat szerezhet bármely természetes és jogi személy, valamint jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, amely az árujelzőben feltüntetett földrajzi területen olyan terméket termel, dolgoz fel vagy állít elő, amelynek megjelölésére a földrajzi árujelzőt használják. A földrajzi árujelző oltalma együttesen illeti meg azokat, akik a fentieknek megfelelően termelnek, dolgoznak fel vagy állítanak elő termékeket.

³⁴ *Michelle Agdomar: Removing the Greek from Feta...* im. 578.o.

³⁵ Vtv. 105.§ (2) bek.

különböztető funkciója az együttes védjegy esetében kissé háttérbe szorul. A földrajzi árujelző az áru vagy szolgáltatás különleges minőségét, hírnevét vagy egyéb jellemzőjét feltétlen (kizárólagos) vagy lényegi kapcsolatba hozza a földrajzi származással, míg együttes illetve tanúsító védjegy esetében a földrajzi származás szintén az áru vagy szolgáltatás minőségét tanúsítja (tanúsíthatja). A tanúsító védjegyek közül témánk szempontjából kiemelkedik a HÍR, Hagyomány-Ízek-Régiók védjegy. A HÍR Gyűjteménybe felvett termékek kimeríthetik az uniós eredetmegjelölések vagy hagyományos különleges termékek oltalmára vonatkozó feltételeket is. Egyes szerzők véleménye azonban az, hogy egyelőre a védjegy még nem váltotta (nem válthatta be) a hozzá fűzött reményeket.³⁶

Földrajzi árujelző esetében – az uniós normák által biztosított oltalmi formákon kívül – a *termék minőségét a magyar védjegyjog* csak a szeszes italokra vonatkozó jogszabályok által meghatározott *termékleírásban foglalt követelmények betartásával garantálja*. Ezzel szemben az együttes védjegy vagy a tanúsító védjegy esetében a védjegyhasználat feltételeit meghatározó szabályzatban részletes minőségbiztosítási követelményeket szabhat a jogosult. Továbbá, a szabályzatban foglalt követelmények megsértése, a szabályzattal ellentétes használat, annak eltérése nemcsak a használati jogosultság elvesztését, hanem az együttes védjegy megszűnését is eredményezheti.³⁷

A *védjegyhasználat kizárólagossága és a földrajzi árujelzők kollektív jellege* között az együttes védjegy törvényi szabályrendszere sem képes hidat teremteni, hiszen a védjegyjogosult egyesület döntésén múlik, milyen feltételek mellett, mely kérelmezők számára biztosítja a védjegyhasználatot, ha az együttes védjegy alapja az azonos földrajzi származás, nem garantálja törvényi rendelkezés, hogy valamennyi e földrajzi helyen termelő vagy szolgáltatást nyújtó jogosultságot szerezzen a védjegyhasználatra – természetesen, amennyiben a védjegyhasználati szabályzatban foglalt követelményeknek és egyéb megszabott feltételeknek eleget tesz. Továbbá, a szakirodalom megállapítja, hogy az egyes föld-

---

³⁶ „A Földművelésügyi Minisztérium által 2010-ben indított kezdeményezés nyomán ma már 56 pályázó 126 terméke viselheti a HÍR védjegyet. ... [...] ... Az is gondot jelenthet, hogy számos áru mögött csoportosulás helyett csupán egyetlen termelő áll, ráadásul sok esetben a megfelelő mennyiségű árualap sem biztosított.” *Köponcei Csilla*: Anyagi hasznot egyelőre nem hoznak a védjegyek <http://magyaridok.hu/gazdasag/nem-fizetnek-jol-vedjegyek-106201/> (2015. november 9.).

³⁷ Vtv. 99. § (3) bek.

rajzi régiókban elszórtan jelentkező ilyen igények, az alulról-fölfelé építkező módszer általában összekapcsolatlan tájegységeket és a stratégiai hiányosságokat mutat.³⁸

Itt kell hozzáfűznünk, hogy a második generációs vagy minőségi védjegyek nem kelhetnek versenyre a földrajzi eredetjelzésekkel, vagy földrajzi származást tanúsító egyéb védjegyekkel, hanem az a céljuk, hogy ezekkel együttműködjenek.³⁹

A regionális védjegy tehát az együttes védjegy különleges fajtája. Ha valamely vidék speciális árut hoz forgalomba, és a nagyközönség előtt a tájmegjelölés értékkel bír, úgy a tájmegjelölés e vidék termelői, illetve kereskedői javára védjegyként lajstromozható. A regionális védjegy kivétel tehát az alól a szabály alól, hogy a földrajzi hely, mint származásjelző általában a lajstromozásra alkalmatlan. Mint együttes védjegy az egyesület tagjainak áruit és szolgáltatásait az azonos földrajzi származás alapján kapcsolja össze, azonban azzal a *többletelemmel*, hogy maga e térség, tájegység önmagában is termék: a vidék így a helyi érdekhordozó szervezetek között elért konszenzus eredményeként mutatkozik.⁴⁰ Maga a *helyi közösség entitásként jelenik meg* e védjegyben. Kialakul tehát a védjegyek egy az új szükségleteknek megfelelő, minőséget tanúsító formája, amit a szakirodalom második generációs védjegyeknek is nevez.

A kollektív védjegyek is eszközként funkcionálhatnak a közgazdaságtani értelemben vett helyi hírnév, lokális reputáció kiépítése illetve fenntartása terén. A kollektív reputáció minden lokális termelői közösségnek érdeke, amit viszont jellemez a potyázó, a hírnevet tisztességtelenül kihasználó egyéni magatartás, amely a közösség egésze jó hírnevét rombolja. A helyi közösség reputációját jellemzi továbbá a termelői csoport egyes tagjai közötti belső versenyhelyzet is. A „Helyi termékek és termelői önszerveződés” c. tanulmány megállapítása az, hogy a helyi termelői közösség sikeres működése alapvetően két feltételtől függ, a minőségbeli heterogenitás megfelelő kezelésétől és egy nagy – intézmé-

---

³⁸ Eduardo Ramos – Dolores Carrido: Towards a 2nd Generation of Quality Labels: a Proposal for the Evaluation of Territorial Quality Marks. In: Cuadernos de Desarrollo Rural, Bogotá (Colombia) II (74) 2014 Y 101-123, Julio – Diciembre 2014 Y ISSN: 0122-1450 107. o.

³⁹ Eduardo Ramos – Dolores Carrido: Towards a 2nd Generation of Quality Labels, im. 110. o.

⁴⁰ Eduardo Ramos – Dolores Carrido: Towards a 2nd Generation of Quality Labels: a Proposal for the Evaluation of Territorial Quality Marks. 108.o.

nyi vállalkozás jelenlététől, amely az adott kollektív márkát (akár eredetmegjelölést, földrajzi jelzést, akár védjegyet) gazdaságosan működtetni képes.⁴¹ Hozzá kell azonban fűznünk, hogy e tanulmány az azonos vagy hasonló termékeket előállító termelői közösségek belső önszerveződésével foglalkozik, míg az általunk vizsgált regionális védjegyek ernyővédjegyként több, egymástól független áru- és szolgáltatásosztály vonatkozásában is egységes megjelenést, imázst kívánnak biztosítani.

A regionális védjegyek

2008-tól, az Európai Unió vidékfejlesztési programja alapján (LEADER), a Rural Quality védjegy fejlődésétől függetlenül, Magyarországon is megindult a régiók egységes megjelenését, erőforrás értékét biztosító védjegyek kimunkálása.

A Szövetség az Élő Tiszáért egyesület 2006-ban alakult, elsősorban 7 kistérségi akciócsoport területéről érkező tagokkal. Fő tevékenységi területei az érdekképviselet, a piacépítés és a tudományos munka. Az Élő Tisza 2009-ben bejegyzett együttes védjegy használatát

rendkívül tág termék és szolgáltatáskörben képes szerződés alapján biztosítani az egyesület.⁴² A védjegy sikerességét⁴³ mutatja a közel 150 védjegyhasználatra jogosult, amely szám elsősorban az egyesület által kifejtett hathatós kommunikációs és marketing tevékenység eredménye. Ezen regionális védjegy különös előnye, hogy relatíve nagy, a Tisza egész vízgyűjtő területének magyarországi részét lefedi, továbbá a termékek, élelmiszerek előállítási feltételeit a védjegyhasználati szerződés mellékletei pontosan körülhatárolják. Belső önszabályozása, amely a

⁴¹ Bördös Katalin – Luksander Alexandra – Megyesi Boldizsár – Mike Károly: Helyi termékek és termelői önszerveződés http://hetfa.hu/wp-content/uploads/file/NFFT_zarotanutmany.pdf letöltve: 2016. január 25.

⁴² 26., 29., 30., 31., 32., 33., 43.

⁴³ Vö. „Regionális minőségi védjegyek a visegrádi országokban a jó gyakorlat példái” c. tanulmány http://www.maszdzo.biznisweb.sk/domain/maszdzo/files/mas-hu_final.pdf letöltve: 2015. december 1.

védjegy gazdasági értékét adó minőségi követelmények folyamatos fenntartását és annak ellenőrzését rögzíti, kellőképpen erős, hogy a védjegy minőségtanúsító és származásjelző hatását fenntartsa. A védjegy licencia szerződés alapján a jogosult határozatlan időre⁴⁴ nyerhet nem kizárólagos használati jogosultságot, amelynek megfelelő termelést a licenciaadó bármikor, akár szűrőpróbával ellenőrizhet. A szerződésszegés a használati jog felfüggesztésével, a szerződés egyoldalú azonnali hatályú megszüntetésével és/vagy kötbér fizetéssel szankcionált.⁴⁵

Hasonló célkitűzéssel lajstromoztatta az Ökorégió Alapítvány a Fenntartható Fejlődésért 2008-ban a Zala-KAR Helyi Értékeket védjegyet, tanúsító védjegyként is. Azonban a védjegy felfuttatása, ismertté tétele az interneten keresztül tapasztalatunk szerint nem valósult meg. Jelenleg a LEADER program keretében a Zala Termárvölgye Egyesület fogja össze a helyi turisztikai tevékenységeket és termelőket.⁴⁶

A Vidék Minősége védjegy

2007-ben El Condado de Jaén (Spanyolország), Pays Cathar (Franciaország) and Valle Umbra (Olaszország) helyi akciócsoportok az EU Leader programja keretében javasolták az Európai Területi Minőség Védjegy (European Territorial Quality Mark; ETQM) életrehívását a vidékfejlesztési stratégia részeként.⁴⁷ Az ETQM általános szabályzata kitér arra, hogy ez a megjelölés kevésbé kereskedelmi funkciójú, hanem inkább az a célja, hogy a gazdasági szereplők kifejezhessék identitásukat, szolgálja a vidék kiegyensúlyozott fejlődését s a minőségi követel-

---

⁴⁴ A honlap tájékoztatása szerint egy évre, de korlátlanul megújítható módon. <http://www.elotisza.hu/csatlakozas-a-vedjegyhez/2011/02/01/elo-tisza-vedjegy> (2016. január 25.)

⁴⁵ <http://www.elotisza.hu/csatlakozas-a-vedjegyhez/2011/02/01/elo-tisza-vedjegy> szerződés.

⁴⁶ Vö. <http://zalatermalvolgye.hu/>; Fentebb közölt logója a cikk lezárásakor védjegyként nem bejelentett.

⁴⁷ <http://www.ruralquality.net/en/home/index.html>

ményeket. Emellett az Európai Területi Minőség Védjegyet ún. ernyővédjegynek minősíti abban az értelemben, hogy ennek keretén belül minden terület rendelkezik a saját területi védjegyével is.

A területi védjegyek sikere elsősorban nem kereskedelmi értékűtől, hanem az egyes közösségek közös fellépéséből építkezik, amikor az egyes közösségek által felállított közös európai védjegy már kritikus erőt nyújt, és így biztosítja a piacon a sikerességet és a fogyasztók számára a megkülönböztetőképességet.

A szakirodalom e második generációs árujelzők legfontosabb jellemvonásait az alábbiakban látja:

- területi megközelítés: ernyővédjegyként egy adott terület valamennyi termékét (nemcsak az élelmiszereket) – amelyek a vidéki minőséget hordozzák –, mint egészet azonosítja;

- kézzel fogható minőségi jellemzőket és a vidékfejlesztés eredményeit kombinálja;

- akcióterv és közös gondolkodás konstrukciója ölt testet a védjegyben;

- ez egyben az innováció és a versenyképesség eszköze;

- városi-vidéki kapcsolatok erősítését is szolgálja;

- további célja az előállítók és a fogyasztók között kétirányú kommunikáció és a minőségről adott tájékoztatás szabványosítása;

- fontos sajátossága, hogy a származásjelzések és más minőségi tanúsító rendszerekkel való együttműködést is szolgálja.⁴⁸

A Vidék Minősége védjegy körében alapvető kérdés a földrajzi terület meghatározása. A védjegy a terület arca, imázsa. Az ernyővédjegy használatával imázs-transzfer, a jogosultak között kölcsönös imázsfüggés valósul meg.⁴⁹ A Kritérium, hogy nagyobb léptékű legyen egyetlen önkormányzatnál, de kisebb egy területi igazgatási egységnél (NUTSII), természetes, igazgatási jellegű vagy azonos történeti gyökereken nyugvó földrajzi egység legyen, elsősorban vidékies jellemzőkkel. Mindemellett olyan terület legyen, amely a helyi minőséget fejlesztő programban részt vesz.

A területiség mellett további alapvető kritérium a minőség. A minőség meghatározandó szintje túl kell, hogy mutasson a kötelező mi-

---

⁴⁸ Eduardo Ramos – Dolores Carrido: Towards a 2nd Generation of Quality Labels im. 108.-110. o.

⁴⁹ Vö. Totth Gedeon előadása: Közösségi marketingstratégia és az etnocentrikus fogyasztói magatartás. Előadás. <http://slideplayer.hu/slide/2897985/> (letöltve: 2015. szeptember 1.)

nőségi előírásokon és a származás-jelzések, eredet-megjelölések által tanúsítható minőségen, de kapcsolódjon egyben magához a földrajzi környezethez. Hassza át a védjegyet a terület egységét adó újszerű közösségi gondolat, szolidaritás, amely prioritást a minőségi kapcsolatnak ad.

Más védjegyekkel szemben alapvető minőségi ugrást jelent ETQM szabályzat elvei között szereplő azon követelmény, hogy a Vidék Minősége védjegyhez az adott régióban terméket előállító vagy szolgáltatást nyújtó bármely személy csatlakozhat, a minőségi követelményeknek megfelelő pályázatát tehát a védjegyjogosult szervezet nem utasíthatja vissza. E kötelezettség betartásának biztosítéka maga az ETQM Ügyvezető és Ellenőrző Bizottsága, hiszen a kollektív védjegy törvényi szabályozási keretei ilyen kötelezettséggel a védjegy tulajdonosát nem terhelik. A csatlakozás alanyi jogának biztosítása jelentős előnye e védjegynek, amely áthidalhatja a földrajzi jelzések és a kollektív védjegyek szabályozási elemei közötti űrt. Hozzá kell azonban tennünk, hogy e kötelezettség nem törvényből, pusztán az ETQM jogosulttal kötött védjegyhasználati megállapodásból származik.

A Vidék Minősége a minőséget érzelmi töltettel tanúsítja, mert garantálja azt is a védjegy, hogy az azt feltüntető szervezetek és személyek a közösség iránt felelősséggel tartoznak, és azt is, hogy termékeik és szolgáltatásaik túlhaladnak a kötelező előírásoknak való megfelelésen.

A Vidék Minőségi területi védjegy esetében követelmény, hogy az adott regionális „leányvédjegynek” is saját kezelő és ellenőrző szerve, testülete legyen, amely a védjegyhasználat megadása, visszavonása körében dönt.

A területi védjegy megjelöléssel kapcsolatos előírás pedig, hogy minden területi védjegyben szerepeljen az ETQM betűjele, olyan grafikus jelzés, amely az ETQM, a területi védjegy és az adott szervezet kapcsolódását kifejezi.⁵⁰

A Vidék Minősége védjegy előnye az alábbi területeken jelentkezik a legerőteljesebben. A tanúsító védjegyek erdejében a fogyasztó elvész, tudatos vásárlói döntéseit megzavarja a tanúsító védjegyek sokasága, a Vidék Minőség védjegy ezzel szemben nemcsak a termék minőségét tanúsítja, de az adott régióhoz való egyértelmű kapcsolódást is kifejezi. A helyi mezőgazdaság és ipar támogatása pedig pontosan azáltal érhető

---

⁵⁰ http://www.ruralquality.net/files/repository/20080625162536_GENERALREGULATIONETQM.pdf

el, ha a termék (áru vagy szolgáltatás) földrajzi származását illetően kap a fogyasztó kielégítő tájékoztatást.

E tájékoztatásra a földrajzi árujelzők is képesek, azonban ezek természetüknél fogva nem tudnak kapcsolatot teremteni a konkrét előállítók és az adott földrajzi területről származó termékek között. Ezzel szemben a regionális együttes védjegy is hordozza a védjegynek azon ismervét, hogy feltétlen kapcsolatot teremt az áru és a védjegy jogosultja között, az árunak nemcsak földrajzi értelemben vett származásáról, forrásáról tájékoztat.

A Vidék Minősége védjegy versenyképességének és értékének alapvető feltétele hogy belső és külső eszközökkel a védjegy reputációja folyamatosan fenntartott legyen. Ennek elemei

- 1) a közös marketing, a fogyasztók folyamatos tájékoztatása, állandó szinten tartott érdeklődése.
- 2) a belső minőségi előírások, technológiák, ellenőrzési szabályok betartása és betartatása,
- 3) és nem utolsósorban a vidék, a régió egységes fellépése, a közösségi szemlélet, a belső integritás kialakítása.

Vidék Minősége védjegyek:⁵¹

---

⁵¹ <http://videkminosege.hu/hu>

A Vidék Minősége

Éltető Balaton-felvidék

A Vidék Minősége

Bakonyi
Helyi márka

A Vidék Minősége

**Börzsöny-
Cserhát**

Tanulságos japán megoldás⁵²

2006 áprilisában Japán egy új, regionális kollektív védjegy rendszert (továbbiakban: csíki (= régió) védjegy⁵³) életre hívó törvényt fogadott el. Kenneth L. Port tanulmánya alapján érdemes végigtekintelnünk, a magyar szabályozási törekvések szempontjából milyen tanulsággal jár egy hasonló rendszer kiépítése. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy az Egyesült Államokhoz hasonlóan Japán a földrajzi jelzések nemzeti oltalmát nem ismeri, de a WTO tagjaként a földrajzi jelzések nemzetközi oltalmát biztosító TRIPS Egyezmény részese.

A védjegy megteremtésének célja az volt, hogy fellendítse a japán gazdaságot, különösen a regionális szintű termelést, fokozza a versenyképességet, és felkeltse a fogyasztók érdeklődését és bizalmát a védjeggyel ellátott helyi termékek iránt. A védjegy bevezetésekor ígért állami támogatás azonban nem valósult meg, és a kezdeti lelkesedés ellenére a 2010-es évekre a kérelmezők évenkénti száma jelentősen leapadt. Továbbá a gyakorlatban a védjegy sokkal inkább nemzeti, mint regionális színezetet öltött – mutat rá Kenneth L. Port.

A *csíki védjegy bejegyzésének feltételei* az alábbiakban foglalható össze. Olyan szervezet kérelmezheti, amely tagjai számára biztosítja a védjegy használatát, míg önmaga azt nem használja egyetlen termék vagy szolgáltatás értékesítésével összefüggésben sem. További feltétel, hogy az adott megjelölés a fogyasztók által jól ismert, amely elismerésre a kereskedelmi használat során tett szert. Harmadik feltétele, hogy a lajstromozandó földrajzi név ne pusztán földrajzi jelentéssel bírjon, hanem lényegében másodlagos jelentéstartalomra is szert tegyen. A védjegy széles körben való ismertsége a japán védjegyjogban nem egyöntetű fogalom, de valamennyi esetben magában hordozza azt a tartalmat, hogy nemzeti hírnévvel bírjon, ez a követelmény azonban alapvetően ellentétes a csíki védjegyben kifejeződő regionalizmus gondolatával. Hozzá kell azonban fűzni, hogy a japán védjegyjogi hatóság gyakorlatában a védjegy bejegyzéséhez elegendő volt végül a környező prefektúrákban való széleskörű ismertség.

---

⁵² Kenneth L. Port: “Regionally Based Collective Trademark System” in Japan: Geographical Indicators by a Different Name or a Political Misdirection? http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2597627 (letöltve 2015. november 28.) Megjelent: *Cybaris An Intellectual Property Law Review* 2015 Vol 6. Issue 2. 1.-61. o.

⁵³ A tanulmányban: *chiiki*.

Mivel adott földrajzi környezethez kapcsolódó terméket előállítók illetve forgalmazók közül egy adott egyesület, szervezet nem valamennyit tömörítette magába, ez több hátrányos következménnyel járt. Egyrészt a védjegy feltételét képező széleskörű ismertség kritériuma nem teljesült abban az esetben, ha adott termék nemcsak a védjegyet bejelentő szervezet tagjaihoz mint előállítókhoz volt köthető. Másodsorban ez a körülmény a védjeggyel visszaélő magatartásokat is fokozta. Továbbá a földrajzi jelzésekkel ellentétben a csíki védjegy esetében *az adott régióból való származás és a termék vagy szolgáltatás tulajdonsága, minősége között nincs feltétlen kapcsolat*, a cikk példája szerint az Odawarában kifogott hal, amely csíki védjeggyel védett, akár Fukuo-kából is származhat.

Mégha Port szerint e fenti, földrajzi árujelző jegyeit magán hordozó hibrid védjegy nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, azért a magyar regionális védjegy fejlődése szempontjából a szabályozás és a politikai-gazdasági háttér néhány szegmense tekintetében bizonyos következtetések levonhatók.

A csíki védjegy sem vesztette el a kizárólagosságát, mint azon tulajdonságát, amely egyben a megjelölt termékek versenyképességének is biztosítója, miszerint használata kizárólag a védjegyjogosult szervezet tagjainak engedélyezett, tehát közvetetten a minőség tanúsítására is képességgel bír. Viszont jelen védjegy esetében a földrajzi származás nem meghatározó tényező az ott előállított termék vagy szolgáltatás egyetlen tulajdonsága vonatkozásában sem, még ha a jogosult szervezetek között olyanokat is fellehetünk, akik adott régióhoz kötődő tradicionális termékek vonatkozásában éltek ilyen védjegybejelentéssel.

A törvény által teremtett védjegy-monopólium kifejezett célja volt a japán gazdaság erősítése. Bár a törvény nem zárja ki, hogy külföldi szervezet is élhessen védjegybejelentéssel, azonban nyilvánvaló volt, hogy esetükben ilyen regionális védjegy indifferens. Mindamellet azonban gyökeresen ellentmond e felemás védjegy a nemzetközi védjegyharmonizációs törekvéseknek.

Összefoglalás

A Vidék Minősége területi védjegy annak az alapvető lehetőségét rejti magában, hogy a minőséget tanúsító védjegyek és a földrajzi jelzések mellett egy adott régióhoz való kötődést, származást kifejező, de minőséget is igazoló védjegyek megjelenhessenek. Azonban adott föld-

rajzi területről való származásnak, az onnan származó termékeken való feltüntetése mindenkit megillető jogosultság. Jelenlegi védjegy-szabályaink nem írnak elő az együttes védjegy esetében olyan kötelezettséget, hogy a védjegyjogosult szervezet valamennyi, a követelményeket teljesítő pályázó számára biztosítani legyen köteles a szervezetbeli tagságot és a védjegyhasználatot. Tanúsító védjegyek esetében ezzel szemben a pályázat nyitottságát a védjegytulajdonos közjogi személy (pl. Földművelésügyi Minisztérium) jelenléte biztosítja. A tanúsító védjegyek azonban – a HÍR védjegy kivételével – a régiók sajátosságaira nem érzékenyek. A Vidék Minősége együttes védjegy szabályzata rögzíti, hogy az adott régióban terméket előállító vagy szolgáltatás nyújtó számára a hozzáférés biztosított legyen, amely kötelezettség az ernyővédjegy tulajdonos szervezet, az Ügyvezető és Ellenőrző Testület által kikényszeríthető.

A fentiekben ismertetett japán szabályozási reform azonban rávilágít a regionális védjegyek legfontosabb buktatóira, amely magával a törvényi szabályozással nem kiküszöbölhető, hiszen a védjegy versenyképessége mögötti szociális és gazdasági, geopolitikai tényezők is meghatározó befolyással bírnak.

A földrajzi neveket tartalmazó védjegyek az Európai Unió legutóbbi, a földrajzi származásjelzéseket védő, szigorú kizárólagosságot biztosító szabályainak is kitétek. A földrajzi jelzés és a védjegy együttesét kizáró szabályok a kifejlődésben lévő regionális minőségi védjegyek elé komoly akadályokat gördíthetnek, annak ellenére, hogy a regionális védjegy egyik funkciója pontosan az, hogy keretet adjon adott földrajzi környezet, régió árujelzőinek együttműködésére.